

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36020234	IES de Barro	Barro	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Lingua castelá e literatura	2º ESO	3	105

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	6
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	9
4.1. Concrecións metodolóxicas	23
4.2. Materiais e recursos didácticos	25
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	26
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	27
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	29
6. Medidas de atención á diversidade	29
7.1. Concreción dos elementos transversais	31
7.2. Actividades complementarias	32
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	33
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	34
9. Outros apartados	35

1. Introducción

O currículo da Educación Secundaria Obrigatoria pretende garantir unha formación adecuada e integral, que se centre no desenvolvemento das competencias e que sexa equilibrada, porque incorpora na súa xusta medida compoñentes formativos asociados á comunicación, á formación artística, ás humanidades, ás ciencias, á tecnoloxía e á actividade física. Unha das finalidades da Educación Secundaria Obrigatoria consiste en lograr que as alumnas e os alumnos adquiren os elementos básicos da cultura, especialmente nos seus aspectos humanístico e artístico, científico-tecnolóxico e motor.

O eixe do currículo da materia de Lingua Castelá e Literatura constitúeno as competencias relacionadas coa interacción oral, escrita e audiovisual adecuadas nos distintos ámbitos e contextos e en función de diferentes propósitos comunicativos, así como co fomento do hábito lector, da interpretación de textos literarios e non literarios (académicos, sociais e propios da vida cotiá) e da apropiación dun patrimonio cultural. A reflexión explícita sobre o funcionamento da lingua proporciona a ferramenta necesaria para desenvolver a conciencia lingüística e mellorar os procesos de expresión, comprensión e recepción crítica de textos de diferentes ámbitos.

Os obxectivos da materia de Lingua Castelá e Literatura na Educación Secundaria Obrigatoria supoñen unha progresión con respecto aos acadados na Educación Primaria, dos que haberá que partir nesta nova etapa, para pasar dun acompañamento guiado a outro progresivamente autónomo. Esta evolución supón, alén diso, unha maior diversidade e complexidade das prácticas discursivas. Agora a atención céntrase no uso da lingua nos ámbitos educativo e social, sublíñase o papel das convencións literarias e do contexto histórico na comprensión dos textos literarios e outórgaselle un papel máis relevante á reflexión sobre o funcionamento da lingua e os seus usos.

Na Educación Secundaria Obrigatoria, a materia de Lingua Castelá e Literatura ten como obxectivo o desenvolvemento da competencia comunicativa do alumnado nas súas vertentes pragmática, lingüística, sociolingüística e literaria. Debe achegar as ferramentas e os coñecementos que articulan os procesos de comprensión e expresión oral e escrita para desenvolverse con éxito en calquera situación comunicativa. O enfoque comunicativo centrado no uso funcional da linguaxe reside na aprendizaxe das destrezas discursivas en diversos ámbitos: o das relacións persoais, o académico, o social e o dos medios de comunicación, cuxo dominio require procedementos e coñecementos explícitos, tanto dos elementos formais, como das normas sociolingüísticas que presiden os intercambios.

A reflexión literaria a través da lectura, a comprensión e interpretación de textos significativos da literatura universal, da literatura española e da literatura xuvenil favorece o coñecemento das posibilidades expresivas da lingua, desenvolve a capacidade crítica e creativa dos/as estudantes, a imaxinación, a sensibilidade, o sentido da estética e dálles acceso ao coñecemento doutras épocas e culturas, enfrontandoos a situacións que enriquecen a súa experiencia do mundo e favorecen o coñecemento de si mesmos.

Unha das unidades didácticas da materia oríéntase cara o recoñecemento da diversidade lingüística e dialectal da nosa contorna, de España e do mundo, co propósito de favorecer actitudes de aprecio á devandita diversidade, de combater prexuízos e estereotipos lingüísticos e de estimular a reflexión interlingüística. Entre esas variantes incluímos ademais das diatópicas, as diacrónicas, diastráticas e diafásicas, para que o alumnado aprenda a adaptar o rexistro lingüístico a cada contexto. Un segundo grupo de obxectivos refírese á produción, comprensión e interacción oral e escrita, incorporando as formas de comunicación mediadas pola tecnoloxía e atendendo aos diferentes ámbitos de comunicación: persoal, educativo, social e profesional. Así, as unidades relaciónanse coa comunicación oral; coa comprensión lectora, e coa expresión escrita. A aprendizaxe da lectura estivo durante séculos vinculada de maneira case exclusiva coa lectura literaria, que sen dúbida representa a escritura levada á máxima expresión, aínda que desde hai décadas os enfoques comunicativos incorporan tamén outros tipos de textos, con diferentes propósitos de lectura. Por outra banda, hoxe é interesante ser capaz de entender textos presentes en internet, e criticar a súa fiabilidade e corrección. Presentamos por suposto bloques centrados na lectura literaria, tanto autónoma coma guiada, na aula e fora dela. Tamén adicamos unidades didácticas á reflexión sobre a lingua e os seus usos correctos, así como á ética da comunicación, transversal a todos eles.

Os criterios de avaliación e os contidos organízanse en cinco bloques. O primeiro, «As linguas e os seus falantes», correspóndese de maneira directa co obxectivo de apreciar a diversidade lingüística do mundo a partir do recoñecemento das linguas do alumnado e da realidade plurilingüe e pluricultural de España e das variantes diacrónicas, diafásicas e diastráticas, para favorecer a reflexión interlingüística e valorar a diversidade como fonte de riqueza cultural. O segundo e o terceiro, relativos á comunicación, integran os contidos implicados na comunicación oral e escrita e aspectos da audiovisual e mediática, vertebrados arredor da realización de tarefas de produción, revisión e edición de textos propios, xunto coa recepción, interpretación e análise crítica de textos alleos. O cuarto bloque, «Educación literaria», recolle as experiencias e os contidos necesarios para consolidar o hábito lector, conformar unha identidade lectora progresivamente autónoma, desenvolver habilidades de interpretación de textos literarios impresos e dixitais e coñecer algunhas obras relevantes da literatura española e universal, estimulando á

vez a escritura creativa con intención literaria e aproximándose a prácticas culturais emerxentes. O quinto bloque, «Reflexión sobre a lingua», propón a construción guiada de conclusións sobre o sistema lingüístico, usando para iso a metalinguaxe específica e integrando os niveis morfosintáctico, ortográfico, semántico e pragmático no estudo das formas lingüísticas.

Os cinco bloques de contido establecidos para esta etapa aparecen concretados nesta proposta didáctica para 2º de ESO nas seguintes unidades didácticas:

1. As variantes lingüísticas: estudo das variantes diacrónicas, diatópicas, diastráticas e diafásicas, con aspectos teóricos e textos prácticos.
2. Da palabra ó texto: trata os mecanismos da lingua: estudando as categorías e os seus trazos e a ortografía.
3. Cántame un conto: visión xeral dos xéneros e subxéneros literarios, con atención máis detallada á narración e as súas técnicas.
4. Comprensión e expresión verbal, oral e escrita: somos palabra: inclúe a comprensión verbal. Traballa aspectos de gramática textual para elaborar os textos e continúa con aspectos necesarios de semántica, ortografía e gramática.
5. Falando enténdese a xente : continuando coa comprensión e expresión verbal, traballa a lingua oral: discursos, debates, charlas, en distintos medios.
6. A lírica: universo de emocións: continuando co estudo dos xéneros literarios, nesta unidade traballamos a lírica e os seus elementos: recursos estilísticos, métrica e interpretación de textos literarios líricos.
7. Outras situacións comunicativas. Ampliando contextos: nesta unidade tratamos a comprensión e expresión verbal noutro tipo de textos, os pertencentes ós medios de comunicación, a internet, á publicidade, tratando as súas características de xeito básico, e aprendendo a analízalos para cuestionar a súa fiabilidade e detectar tamén os erros ortográficos, semánticos e gramaticais que ás veces presentan.
8. El teatro es la poesía que sale del libro para hacerse humana: Esta unidade didáctica dedicarase ao xénero teatral e á súa conexión con outras manifestacións artísticas. Centrarase na análise das súas características e na súa comprensión mediante textos dramáticos. Aproveitaremos textos teatrais para traballar tamén as desigualdades sociais que sofre a muller.
9. Creando mundos: Esta unidade didáctica traballa a linguaxe como elemento artístico e literario. Tratarase nas tres avaliacións e centrarase na lectura e comprensión, por parte do alumnado, de obras literarias completas seleccionadas pola profesora (unha por avaliación.) Tamén inclúe a creación de textos literarios con intención estética, expresiva e reflexiva. Para iso, tras información teórica sobre técnicas literarias, o alumnado responderá a preguntas, e participará en proxectos creativos individuais de xogos literarios, micropoemas e microrrelatos.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Describir e apreciar a diversidade lingüística do mundo a partir do recoñecemento das linguas do alumnado e da realidade plurilingüe e pluricultural de España, analizando a orixe e o desenvolvemento sociohistórico das súas linguas e as características das principais variedades dialectais do español, para favorecer a reflexión interlingüística, combater os estereotipos e prexuízos lingüísticos e valorar esta diversidade como fonte de riqueza cultural.	1-5	2-3			2	1-2-3		1-3

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX2 - Comprender e interpretar textos orais e multimodais recollendo o sentido xeral e a información máis relevante, identificando o punto de vista e a intención do emisor e valorando a súa fiabilidade, a súa forma e o seu contido, para construír coñecemento, formarse unha opinión e ampliar as posibilidades de gozo e de lecer.	2-3	2-3	1	2-3	4	3		3
OBX3 - Producir textos orais e multimodais con coherencia e fluidez e co rexistro adecuado atendendo ás convencións propias dos diferentes xéneros discursivos e participar en interaccións orais cunha actitude cooperativa e respectuosa, tanto para construír coñecemento e establecer vínculos persoais coma para intervir de maneira activa e informada en diferentes contextos sociais.	1-3-5	2	1	2-3	3	2-3	1-2	2-3
OBX4 - Comprender, interpretar e valorar textos escritos, con sentido crítico e diferentes propósitos de lectura, recoñecendo o sentido global e as ideas principais e secundarias, identificando a intención do emisor, reflexionando sobre o contido e a forma e avaliando a súa calidade e fiabilidade para dar resposta a necesidades e intereses comunicativos diversos e para construír coñecemento.	2-3-5	1-2	4	1	4	3	1	3-4
OBX5 - Producir textos escritos e multimodais coherentes, cohesionados, adecuados e correctos atendendo ás convencións propias do xénero discursivo elixido, para construír coñecemento e para dar resposta de maneira informada, eficaz e creativa a demandas comunicativas concretas.	1-3-5		1	2-3	5	2		3-4
OBX6 - Seleccionar e contrastar información procedente de diferentes fontes de maneira progresivamente autónoma, avaliando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura e evitando os riscos de manipulación e desinformación e integrala e transformala en coñecemento para comunicala desde un punto de vista crítico e persoal e, ao mesmo tempo, respectuoso coa propiedade intelectual.	3	2		1-2-3-4	4	1-2	3	2-3
OBX7 - Seleccionar e ler de maneira autónoma obras diversas como fonte de pracer e coñecemento, configurando un itinerario lector que evolucione en canto á diversidade, complexidade e calidade das obras e compartir experiencias de lectura para construír a propia identidade lectora e gozar da dimensión social da lectura.	1-4	2		3	1-3	3		1-2-3-4

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX8 - Ler, interpretar e valorar obras ou fragmentos literarios do patrimonio nacional e universal, utilizando unha metalinguaxe específica e mobilizando a experiencia biográfica e os coñecementos literarios e culturais que permiten establecer vínculos entre textos diversos e con outras manifestacións artísticas, para conformar un mapa cultural, ampliar as posibilidades de gozo da literatura e crear textos de intención literaria.	1-4	2			5	1-3		1-2-3-4
OBX9 - Mobilizar o coñecemento sobre a estrutura da lingua e os seus usos e reflexionar de maneira progresivamente autónoma sobre as eleccións lingüísticas e discursivas, coa terminoloxía adecuada, para desenvolver a conciencia lingüística, aumentar o repertorio comunicativo e mellorar as destrezas tanto de produción oral e escrita coma de recepción crítica.	1-2-4	2	1-2	1	5	2		2
OBX10 - Pór as propias prácticas comunicativas ao servizo da convivencia democrática, da resolución dialogada dos conflitos e da igualdade de dereitos de todas as persoas, utilizando unha linguaxe non discriminatoria e desterrando os abusos de poder a través da palabra para favorecer un uso non só eficaz, senón tamén ético e democrático, da linguaxe.	1-5	3		3	3	1-2-3-4	2	2-3

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	As variantes lingüísticas	A comparación dos trazos das principais variedades dialectais do castelán será o punto de partida para promover a concienciación sobre a riqueza que supón a diversidade no ámbito das linguas e sobre a necesidade de combater todo tipo de prexuízos neste eido. Tamén incluiremos conceptos básicos de sociolingüística e o estudo das variedades diafásicas e diastráticas.	3	3	X		
2	Da palabra ó texto: os mecanismos da lingua.	Esta unidade didáctica está centrada na palabra: os procedementos de adquisición e formación de novas palabras, a utilización de afixos para a mudanza de categoría, as	15	15	X		

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
2	Da palabra ó texto: os mecanismos da lingua.	<p>relacións semánticas entre palabras, os seus valores denotativos e connotativos segundo o contexto, e os cambios nos significados...</p> <p>Tamén traballaremos a distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras (funcións sintácticas), e estudaremos a relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Ademais empezaremos co estudo dos principais trazos das diferentes categorías gramaticais e comenzaremos con aspectos básicos de ortografía (acentuación e puntuación)</p>	15	15	X		
3	Cóntame un conto. A narración	<p>Esta unidade didáctica comezará por diferenciar os principais xéneros e subxéneros literarios. Abordará logo o estudo das principais características formais, técnicas e temáticas do xénero narrativo a partir de aspectos teóricos iniciais, aplicados despois a diversos textos narrativos seleccionados. Tamén conectará as técnicas narrativas literarias coas cinematográficas, (estrutura da historia, tipos de narradores, tempo, ritmo, espazo...) analizando aspectos comúns. O alumnado aplicará ademais estas técnicas estudadas na elaboración de breves textos narrativos.</p> <p>Noutra unidade didáctica, plantexarase como proxecto a creación de microrrelatos tendo en conta as características e técnicas do xénero narrativo.</p>	15	17	X		
4	Comprensión e expresión verbal: somos palabra.	<p>Esta unidade didáctica céntrase na comprensión e na expresión verbal, aplicada a diversos tipos de textos, tanto orais como escritos. Para exercitalas e melloralas, é preciso traballar varios aspectos: ortografía, gramática, semántica, aspectos básicos de sintaxe, e da lingua oral. Tamén é necesario coñecer cuestións de gramática textual para lograr a coherencia e cohesión nos textos elaborados.</p> <p>Ademais da redacción de textos narrativos, traballaremos os textos expositivos, importantes no ámbito académico por estar presentes en libros de texto, exames e apuntamentos. Tamén as exposicións dun tema concreto, que traballan a lingua oral e escrita, ademais de aspectos audiovisuais.</p>	10	10		X	

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
4	Comprensión e expresión verbal: somos palabra.	.	10	10		X	
5	Falando enténdese a xente. A lingua oral.	O ser humano é, por natureza, un ser social, que necesita constantemente relacionarse coa súa contorna. Para ese intercambio de información, os textos discursivos e dialogados son dos máis utilizados (conversas, debates, entrevistas, chats...) e imos practicar nesta unidade a súa adecuada produción e comprensión tanto oral como escrita en diversos medios.	10	9		X	
6	A lírica: universo de emocións	<p>Esta unidade didáctica continúa tratando os vínculos entre xéneros literarios e outras manifestacións artísticas. Logo orientarase cara o estudo das características do xénero lírico, afoondando nos seus recursos expresivos e na construción da linguaxe poética como medio para crear beleza artística e como canle de comunicación de mensaxes e sentimentos. Mediante exemplos seleccionados da lírica, coma mostras significativas dos principais subxéneros e modalidades poéticas clásicas e emerxentes, revisaranse co alumnado os mecanismos máis significativos de construción da linguaxe literaria, así como a comprensión identificación e valoración crítica dos mesmos.</p> <p>Nunha unidade didáctica, plantexarase como proxecto a creación de micropoemas, tendo en conta as características e técnicas do xénero lírico.</p>	15	17		X	
7	Outras situacións comunicativas: ampliando contextos.	O propósito fundamental da materia é que o alumnado remate a educación secundaria cunha competencia comunicativa apropiada. Para iso, non basta con coñecer as regras sistemáticas da lingua, senón que teñen que afianzar os coñecementos que lles permitan emitir e comprender mensaxes de forma contextualmente adecuada. Desde este enfoque, respectuoso cos fenómenos na súa naturalidade, imos analizar a lingua nas situacións comunicativas reais máis habituais na actualidade, tendo en conta os factores contextuais que a condicionan. Tamén trataremos aspectos básicos de semántica e teoría da comunicación, que se usan en calquera contexto verbal.	5	9			X
8	El teatro es la poesía que sale del libro para hacerse humana.	Esta unidade didáctica dedicarase ao xénero teatral e á súa conexión con outras manifestacións artísticas. Centrarase na análise das súas características e na súa	15	15			X

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
8	El teatro es la poesía que sale del libro para hacerse humana.	comprensión mediante textos dramáticos. Incluiremos a lectura dunha obra teatral (co que traballaremos tamén en clase a lingua oral e a lectura dramatizada) e o alumnado participará nun coloquio sobre os principais temas da peza. Tentaremos que a obra elixida, entre os seus temas, presente as consecuencias das desigualdades sociais que sofre a muller. En pequenos grupos de traballo o alumnado realizará un sinxelo proxecto de investigación sobre obras escritas por mulleres que denunciaron a súa falta de dereitos, e buscará conexión con películas que tratan o tema.	15	15			X
9	Creando mundos.	Esta unidade didáctica traballa a linguaxe como elemento artístico e literario. Tratarase nas tres avaliacións e centrarase na lectura e comprensión, por parte do alumnado, de obras literarias completas seleccionadas pola profesora (unha por avaliación.) Tamén inclúe a creación de textos literarios con intención estética, expresiva e reflexiva. Para iso, leranse previamente textos literarios representativos e o alumnado recibirá información teórica sobre técnicas literarias. Con ela, responderá a preguntas, e participará en proxectos creativos individuais nos que elaborará xogos literarios, micropoemas e microrrelatos.	12	10	X	X	X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	As variantes lingüísticas	3

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer as linguas oficiais de España e as variedades dialectais do español, con atención especial ao galego e ao castelán, identificando as nocións básicas das linguas, tanto de España coma das que forman os repertorios lingüísticos do alumnado, e contrastando algúns dos seus trazos en manifestacións orais, escritas e multimodais.	Proba práctica na que o alumnado deberá, como mínimo, diferenciar as variedades dialectais do castelán, explicar certos aspectos sociolingüísticos e diferenciar variedades disfásicas e diastráticas en textos dados.	PE	70

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Identificar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural, lingüística e dialectal partindo da análise da diversidade lingüística da contorna.	O alumnado deberá valorar a riqueza cultural que supón a diversidade lingüística e ser respectuoso coas diferentes linguas e dialectos. Iniciará unha aproximación ás linguas de signos.	TI	30
CA1.3 - Identificar e evitar os usos discriminatorios da lingua, así como a manipulación a través da palabra, partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais que rexen a comunicación entre as persoas.	O alumnado evitará os prexuízos e estereotipos lingüísticos e terá que identificar os elementos verbais e non verbais que resulten discriminatorios en textos e exercicios.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Aproximación ás linguas de signos. - Comparación de trazos das principais variedades dialectais do castelán, con especial atención á do propio territorio. - Iniciación á reflexión interlingüística. - Estratexias de identificación de prexuízos e estereotipos lingüísticos e exploración de formas de evitalos.

UD	Título da UD	Duración
2	Da palabra ó texto: os mecanismos da lingua.	15

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.3 - Revisar os textos propios de maneira guiada e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística e interlingüística e cunha metalinguaxe específica e identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado correxirá ou completará exercicios nos que traballará a ortografía (acentuación, puntuación e grafías) a gramática. Tamén recurrirá a outros coñecementos de lingua (sinónimos, antónimos...) para sacar conclusións sobre textos.	PE	70
CA5.4 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e unha metalinguaxe específica.	O alumnado deberá ser capaz de identificar as categorías gramaticais predominantes nas diferentes tipoloxías textuais en función do propósito comunicativo.		
CA5.5 - Formular xeneralizacións sobre aspectos básicos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e da procura de contraexemplos, utilizando unha metalinguaxe específica e consultando de maneira guiada dicionarios, manuais e gramáticas.	O alumnado identificará as clases de palabras e explicará, como mínimo, a mudanza de categoría gramatical mediante a utilización de afixos. Deberá recoñecer tamén as funcións sintácticas.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.1 - Incorporar procedementos básicos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	O alumnado deberá prestar especial atención ás relacións semánticas entre palabras, deducindo os seus valores denotativos e connotativos en textos e exercicios. Tamén lles aplicará as normas de acentuación, puntuación e grafías para facelos correctos.	TI	30
CA5.2 - Localizar, seleccionar e contrastar información de maneira guiada procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura e adoptando un punto de vista crítico e de respecto aos principios de propiedade intelectual.	O alumnado deberá facer un uso progresivamente autónomo de dicionarios, manuais de gramática e apuntes para obter información gramatical básica. Deberá consultar a teoría previamente para facer exercicios prácticos.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas. - Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras (funcións sintácticas) e coñecemento dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría. Orde das palabras e concordancia. - Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria. - Procedementos de adquisición e formación de palabras. Reflexión sobre os cambios no seu significado, as relacións semánticas entre palabras e os seus valores denotativos e connotativos en función do contexto e do propósito comunicativo. - Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
3	Cóntame un conto. A narración	17

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.2 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos literarios escritos e multimodais sinxelos que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias.	O alumnado será capaz de comprender e analizar as ideas fundamentais dos textos literarios dados, interpretando correctamente a intencionalidade do emisor e o contexto. Tamén identificará tipo de narrador, saltos temporais, e elementos do ritmo narrativo.	PE	75
CA4.3 - Valorar a forma e o contido de textos literarios sinxelos avaliando a súa calidade e a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	En contos literarios sinxelos, o alumnado deberá localizar os principais recursos expresivos e características formais e temáticas presentes. Tamén analizará a estrutura, os tipos de personaxes e o espazo.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.6 - Explicar e argumentar, coa axuda de pautas e modelos, a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	O alumnado será capaz de interpretar coa axuda das explicacións da profesora e de apuntes os textos lidos, vinculándoos ao contexto da obra, á corrente literaria e ás características dos xéneros e subxéneros estudados.		
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	O alumnado será quen de producir textos de intención literaria respectando as convencións dos xéneros e empregando os principais recursos expresivos. Neles aplicará coñecementos sobre técnicas literarias e corrección lingüística.		
CA4.1 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais acerca de obras literarias, no traballo en equipo e en situacións orais formais de carácter dialogado (como actos culturais vinculados co circuíto literario e lector), mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	O alumnado realizará unha escoita activa, respectará as opinións alleas e exporá con claridade e de xeito argumentado as súas conclusións sobre textos audiovisuais e orais.		
CA4.4 - Elixir e ler textos a partir de preseleccións guiándose polos propios gustos, intereses e necesidades, deixando constancia do propio itinerario lector e da experiencia da lectura.	O alumnado escollerá un dos textos da narrativa universal actual que integran a escolma proporcionada en clase e expresará de forma argumentada os motivos da súa elección e a súa experiencia lectora.		
CA4.5 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica e lectora.	O alumnado será quen de realizar e compartir coa clase a análise dunha obra procedente da narrativa universal actual, empregando unha guía de lectura para expresar as súas conclusións interpretativas.	TI	25
CA4.7 - Establecer de maneira guiada vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do alumnado na lectura.	O alumnado será quen de establecer vínculos entre textos lidos, agrupalos en xéneros literarios e relacionalos con outras expresións artísticas como os vídeos, películas, obras plásticas e anuncios publicitarios revisados na aula.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de xeito progresivamente autónomo a partir dunha preselección de textos variados que inclúan obras de autoras e autores e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura. - Criterios e estratexias para a selección de obras variadas de forma orientada, a partir da exploración guiada da biblioteca escolar e pública dispoñible. - Toma de conciencia progresiva dos propios gustos e identidade lectora. - Participación activa en actos culturais vinculados co circuíto literario e lector. - Estratexias de toma de conciencia dos propios gustos e identidade lectora.

Contidos

- Expresión da experiencia lectora co apoio de exemplos e utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropriación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Mobilización da experiencia persoal e lectora como forma de establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais.
- Estratexias para a recomendación das lecturas, en soportes variados, ou ben oralmente entre iguais.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura xuvenil contemporánea e do patrimonio literario universal, inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias para a construción compartida da interpretación das obras a través das conversas literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Relación entre os elementos constitutivos do xénero literario e a construción do sentido da obra. Análise básica do valor dos recursos expresivos e dos seus efectos na recepción.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos e con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes.
- Expresión pautada, a través de procesos e soportes diversificados e da interpretación e valoración persoal de obras e fragmentos literarios.
- Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do universo literario feminino.
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos conforme aos procesos de comprensión, apropiación e oralidade implicados.
- Creación de textos partindo da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).

UD	Título da UD	Duración
4	Comprensión e expresión verbal: somos palabra.	10

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais sinxelos de diferentes ámbitos que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias.	O alumnado terá que responder a preguntas precisas sobre o tema, idea central, sentido global, a intención do emisor, e a estrutura de distintos tipos de textos, e resumir a información máis importante.	PE	70
CA2.4 - Valorar a forma e o contido de textos sinxelos, avaliando a súa calidade, a súa fiabilidade, a súa eficacia e a idoneidade da canle utilizada.	O alumnado deberá recoñecer os elementos, procedementos e técnicas propias dos diferentes tipos de textos (narrativos, descritivos, líricos...) tanto na teoría como na práctica.		
CA2.7 - Identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Os alumnos e as alumnas terán que deducir o significado das palabras a partir de formantes coñecidos (raíces, prefixos e sufixos.) Tamén interpretar os significados de palabras segundo o contexto en textos e frases.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.5 - Organizar a información e integrala en esquemas propios e reelabora a e comunicala de maneira creativa, adoptando un punto de vista crítico que respecte os principios de propiedade intelectual.	Os textos que elabore o alumnado axustaranse ao esquema básico para lograr que sexan lóxicos, coherentes e cohesionados, aplicando coñecementos básicos de gramática textual.		
CA3.6 - Elaborar traballos de investigación de maneira guiada en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social partindo da información seleccionada.	En exercicios, artigos, ou textos, o alumnado usará o rexistro adecuado, respectará á ortografía e a elección correcta do léxico. Tamén aplicará, na súa redacción ou elaboración coñecementos básicos de gramática (uso correcto dos verbos, conectores, substitucións pronominais, sinónimos...)		
CA2.5 - Localizar, seleccionar e contrastar información de maneira guiada procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura.	Á hora de documentarse para elaborar algún texto expositivo, deben elixir a información relevante e fiable. Tamén atopar a que non o é en textos dados.		
CA3.1 - Realizar exposicións orais sinxelas con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social e educativo axustándose ás convencións propias do xénero discursivo, con fluidez, coherencia, cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	O alumnado será quen de producir textos expositivos orais sinxelos e adecuados, coherentes e ben cohesionados con fluidez, adaptándose ao tempo predeterminado.		
CA3.3 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais sinxelos, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle; redactar borradores e revisalos coa axuda do diálogo entre iguais e dos instrumentos de consulta e presentar un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	As alumnas e os alumnos terán que elaborar borradores sinxelos e presentar textos escritos ben estruturados nos que expliquen a cuestión tratada de forma clara e ordenada.	TI	30
CA3.4 - Incorporar procedementos básicos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, mostrando precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	O alumnado deberá incorporar aos seus textos expositivos vocabulario denotativo, tecnicismos, conectores textuais para organizar a información e oracións de modalidade enunciativa.		
CA3.7 - Revisar os textos propios de maneira guiada e facer propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística e interlingüística e cunha metalinguaxe específica, consultando de forma progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	O alumnado deberá corrixir os propios textos, tanto informativos, coma literarios, aplicando coñecementos básicos de gramática (uso correcto dos verbos, conectores, substitucións pronominais...)		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos. - Comprensión e análise crítica de secuencias textuais básicas, con especial atención ás dialogadas e expositivas. - Análise das propiedades textuais en textos sinxelos: coherencia, cohesión e adecuación. - Xéneros discursivos propios do ámbito educativo: a exposición.

Contidos

- Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
- Recoñecemento dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
 - Análise dos mecanismos de cohesión. Conectores textuais temporais, explicativos, de orde e de contraste. Mecanismos de referencia interna gramaticais (substitucións pronominais e adverbiais) e léxicos (repeticións, sinónimos, campos semánticos, hiperónimos e elipses).
 - Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos.
 - Respecto polas propiedades textuais nos escritos propios: coherencia, cohesión e adecuación.
 - Xéneros discursivos do ámbito educativo: elaboración de exposicións orais e escritas.
- Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais.
 - Produción oral formal: planificación e procura de información, creación e revisión. Adecuación á audiencia e ao tempo de exposición. Elementos non verbais. Trazos discursivos e lingüísticos da oralidade formal.
 - Produción escrita: planificación, redacción, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definicións, resumos etc.
 - Alfabetización mediática e informacional: reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento, comunicación e difusión creativa e respectuosa coa propiedade intelectual. Utilización de plataformas virtuais e de recursos na Rede para a realización de proxectos escolares.
- Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
 - Mecanismos de cohesión. Emprego de conectores textuais temporais, explicativos, de orde e de contraste. Mecanismos de referencia interna gramaticais (substitucións pronominais e adverbiais) e léxicos (repeticións, sinónimos, campos semánticos, hiperónimos e elipses).
 - Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.
 - Utilización dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.

UD	Título da UD	Duración
5	Falando enténdese a xente. A lingua oral.	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais sinxelos de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	O alumnado deberá ser capaz, como mínimo, de captar a idea principal e a información máis relevante dos textos orais: discursivos e dialogados. Tamén identificará as partes do discurso en textos dados, e os seus mecanismos e técnicas principais.	PE	40

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Valorar a forma e o contido de textos orais e multimodais sinxelos, avaliando a súa calidade, a súa fiabilidade e a idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	O alumnado valorará a axilidade dos textos discursivos e dialogados. Buscará a naturalidade, identificará e empregará vocativos, interxeccións e exclamacións. Tamén aplicará ós seus discursos elementos básicos de entonación, dicción, volume, ritmo e linguaxe non verbal.		
CA2.8 - Identificar os usos discriminatorios da lingua, os abusos de poder a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe a partir da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais que rexen a comunicación entre as persoas.	O alumnado será quen de identificar e evitar a expresións sexistas ou discriminatorias en expresións e discursos orais.		
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo en equipo e en situacións orais formais de carácter dialogado, adoptando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Ademais de participar activamente en debates e respectar a quenda de palabra, o alumnado deberá ser claro e cortés: ofrecerá opcións sen impoñer o seu criterio, cooperará e recorrerá a usos verbais mitigadores.	TI	60
CA3.5 - Organizar a información e integrala en esquemas propios e reelaboraala e comunicala de maneira creativa, adoptando un punto de vista crítico que respecte os principios de propiedade intelectual.	En debates ou resposta a preguntas, o alumnado deberá participar con intervencións curtas e dinámicas nas que, tras unha escoita activa, persuada expoñendo as ideas de forma creativa. Tamén participará en lecturas expresivas e dramatizadas.		
CA3.8 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos e a procura de consensos, abarcando o ámbito persoal, educativo e social.	O alumnado deberá coñecer e respectar as normas de interacción e de cortesía lingüística.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos. - Comprensión e análise crítica de secuencias textuais básicas, con especial atención ás dialogadas e expositivas. - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. - Recoñecemento dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Detección dos recursos lingüísticos para mostrar a implicación do emisor nos textos: formas de deixes (persoal, temporal e espacial) e procedementos de modalización. - Identificación dos recursos lingüísticos para adecuar o rexistro á situación de comunicación. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos. - Creación de secuencias textuais, con especial atención ás dialogadas e expositivas. - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Interacción oral e escrita de carácter informal e formal: tomar e deixar a palabra. Cooperación conversacional e cortesía lingüística. escoita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos. - Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Utilización de recursos lingüísticos para amosar a implicación do emisor nos textos: formas de deíxe (persoal, temporal e espacial) e procedementos de modalización. - Emprego de recursos lingüísticos para adecuar o rexistro á situación de comunicación. - Mecanismos de cohesión. Emprego de conectores textuais temporais, explicativos, de orde e de contraste. Mecanismos de referencia interna gramaticais (substitucións pronominais e adverbiais) e léxicos (repeticións, sinónimos, campos semánticos, hiperónimos e elipses).

UD	Título da UD	Duración
6	A lírica: universo de emocións	17

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.2 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos literarios escritos e multimodais sinxelos que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias.	O alumnado será quen de comprender e analizar as ideas fundamentais de obras literarias pertencentes á lírica, interpretando axeitadamente a intención do emisor e a situación comunicativa descrita.	PE	70
CA4.3 - Valorar a forma e o contido de textos literarios sinxelos avaliando a súa calidade e a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	O alumnado deberá coñecer e localizar os principais recursos expresivos e características formais e temáticas presentes en exercicios e textos líricos.		
CA4.6 - Explicar e argumentar, coa axuda de pautas e modelos, a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	O alumnado será capaz de interpretar coa axuda de explicacións en clase textos, vinculándoos ao contexto da obra, e ás características dos xéneros e subxéneros estudados. Tamén buscará trazos deses xéneros neles.		
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	En pequenos grupos, ou de xeito individual, o alumnado será quen de producir textos de intención literaria respectando as convencións xenéricas en diversos formatos.		
CA4.1 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais acerca de obras literarias, no traballo en equipo e en situacións orais formais de carácter dialogado (como actos culturais vinculados co circuíto literario e lector), mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	O alumnado realizará unha escoita activa, respectará as opinións alleas e exporá con claridade expositiva e ben argumentadas as súas interpretacións arredor dos temas e tópicos de obras literarias.	TI	30

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.5 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica e lectora.	O alumnado será quen de compartir coa clase a análise comparativa entre textos líricos, incidindo, naqueles en que aparezan, nas consecuencias das desigualdades sociais vinculadas á muller.		
CA4.7 - Establecer de maneira guiada vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do alumnado na lectura.	O alumnado establecerá vínculos entre textos líricos que denuncian as desigualdades de xénero, relacionándoos con outras expresións artísticas.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de xeito progresivamente autónomo a partir dunha preselección de textos variados que inclúan obras de autoras e autores e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura. - Criterios e estratexias para a selección de obras variadas de forma orientada, a partir da exploración guiada da biblioteca escolar e pública dispoñible. - Toma de conciencia progresiva dos propios gustos e identidade lectora. - Participación activa en actos culturais vinculados co circuío literario e lector. - Estratexias de toma de conciencia dos propios gustos e identidade lectora. - Expresión da experiencia lectora co apoio de exemplos e utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropriación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación. - Mobilización da experiencia persoal e lectora como forma de establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais. - Estratexias para a recomendación das lecturas, en soportes variados, ou ben oralmente entre iguais. - Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura xuvenil contemporánea e do patrimonio literario universal, inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos. - Estratexias para a construción compartida da interpretación das obras a través das conversas literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica. - Relación entre os elementos constitutivos do xénero literario e a construción do sentido da obra. Análise básica do valor dos recursos expresivos e dos seus efectos na recepción. - Relación e comparación dos textos lidos con outros textos e con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. - Expresión pautada, a través de procesos e soportes diversificados e da interpretación e valoración persoal de obras e fragmentos literarios. - Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do universo literario feminino. - Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos conforme aos procesos de comprensión, apropiación e oralidade implicados. - Creación de textos partindo da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).

UD	Título da UD	Duración
7	Outras situacións comunicativas: ampliando contextos.	9

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais sinxelos de diferentes ámbitos que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias.	O alumnado terá que responder adecuadamente a preguntas precisas sobre o sentido global, a intención do emisor, a estrutura e os trazos de textos multimodais (artigos xornalísticos, textos informativos, de redes sociais, publicitarios...) e a súa información máis importante.	PE	65
CA2.4 - Valorar a forma e o contido de textos sinxelos, avaliando a súa calidade, a súa fiabilidade, a súa eficacia e a idoneidade da canle utilizada.	En textos escritos sinxelos, o alumnado será quen de valorar a calidade, a fiabilidade e os procedementos comunicativos, para enriquecelos. Tamén de corrixir erros presentes de todo tipo (gramatical, ortográfico, léxico, de coherencia...)		
CA3.3 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais sinxelos, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle; redactar borradores e revisalos coa axuda do diálogo entre iguais e dos instrumentos de consulta e presentar un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	O alumnado será quen de analizar textos sinxelos de distintos tipos e medios (académicos, xornalísticos, redes sociais, entrevistas, exposicións...) Tamén producirá algúns, corrixindo erros, utilizando o rexistro adecuado, os trazos propios deles e facendoos coherentes e cohesionados.		
CA2.5 - Localizar, seleccionar e contrastar información de maneira guiada procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura.	Os alumnos e as alumnas teñen que discriminar a información útil e percibir as diferenzas entre a información e as opinións en textos dados.	TI	35
CA2.6 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sostible e saudable das tecnoloxías dixitais en relación coa busca e coa comunicación da información.	O alumnado deberá ser capaz de valorar a fiabilidade das fontes nas que se informa e ser consciente dos perigos que supón para a privacidade facilitar información persoal na Rede.		
CA2.8 - Identificar os usos discriminatorios da lingua, os abusos de poder a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe a partir da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais que rexen a comunicación entre as persoas.	O alumnado terá que detectar, como mínimo, os usos sexistas e discriminatorios na linguaxe verbal e icónica en exercicios e textos propostos.		
CA3.7 - Revisar os textos propios de maneira guiada e facer propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística e interlingüística e cunha metalinguaxe específica, consultando de forma progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	O alumnado utilizará correctamente o dicionario, os manuais de consulta e os correctores ortográficos para a revisión lingüística, ortográfica e gramatical dos textos (signos de puntuación incluídos).		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos.
- Interpretación de xéneros discursivos propios do ámbito social. Riscos de desinformación, manipulación e vulneración da privacidade na Rede. Análise da imaxe e dos elementos paratextuais dos textos icónico-verbais e multimodais.
- Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
- Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica.
- Alfabetización informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento.
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos.
- Xéneros discursivos propios do ámbito social. Produción de textos propios das redes sociais e medios de comunicación. Etiqueta dixital.
- Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais.
- Alfabetización mediática e informacional: reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento, comunicación e difusión creativa e respectuosa coa propiedade intelectual. Utilización de plataformas virtuais e de recursos na Rede para a realización de proxectos escolares.
- Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- Utilización de recursos lingüísticos para amosar a implicación do emisor nos textos: formas de deixé (persoal, temporal e espacial) e procedementos de modalización.
- Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.
- Utilización dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.

UD	Título da UD	Duración
8	El teatro es la poesía que sale del libro para hacerse humana.	15

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.2 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos literarios escritos e multimodais sinxelos que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias.	O alumnado será quen de comprender e analizar composicións seleccionadas de teatro, interpretando axeitadamente a intención do emisor e a situación comunicativa descrita.	PE	70
CA4.3 - Valorar a forma e o contido de textos literarios sinxelos avaliando a súa calidade e a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	En exercicios e textos teatrais, o alumnado deberá localizar os principais recursos expresivos, e as características formais e temáticas presentes, valorando o seu efecto sobre o receptor. Tamén responderá a exercicios teóricos sobre os trazos do xénero teatral.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.6 - Explicar e argumentar, coa axuda de pautas e modelos, a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	O alumnado será capaz de interpretar, coa axuda de explicacións previas en clase, os textos lidos, vinculándoos ao contexto da obra, á corrente literaria á e ás características dos xéneros e subxéneros estudados.		
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Nun exercicio de escritura creativa, o alumnado creará textos breves con intención literaria, demostrando imaxinación, expresividade e sentido da estética.		
CA4.4 - Elixir e ler textos a partir de preseleccións guiándose polos propios gustos, intereses e necesidades, deixando constancia do propio itinerario lector e da experiencia da lectura.	Cada alumno realizará unha lectura dramatizada a partir dun texto teatral seleccionado entre os proporcionados en clase, e expresará de forma argumentada a súa interpretación e sensacións sobre él.		
CA4.5 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica e lectora.	O alumnado será quen de compartir coa clase a análise de fragmentos teatrais escollidos, contando cunha lectura guiada pola profesora, para expresar as súas conclusións interpretativas.	TI	30
CA4.7 - Establecer de maneira guiada vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do alumnado na lectura.	O alumnado será quen de establecer vínculos entre os textos lidos, agrupalos en parentescos literarios e relacionalos con outras expresións artísticas.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de xeito progresivamente autónomo a partir dunha preselección de textos variados que inclúan obras de autoras e autores e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura. <ul style="list-style-type: none"> - Toma de conciencia progresiva dos propios gustos e identidade lectora. - Estratexias de toma de conciencia dos propios gustos e identidade lectora. - Expresión da experiencia lectora co apoio de exemplos e utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación. - Mobilización da experiencia persoal e lectora como forma de establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais. - Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura xuvenil contemporánea e do patrimonio literario universal, inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos. <ul style="list-style-type: none"> - Estratexias para a construción compartida da interpretación das obras a través das conversas literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica. - Relación entre os elementos constitutivos do xénero literario e a construción do sentido da obra. Análise básica do valor dos recursos expresivos e dos seus efectos na recepción.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Relación e comparación dos textos lidos con outros textos e con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. - Expresión pautada, a través de procesos e soportes diversificados e da interpretación e valoración persoal de obras e fragmentos literarios. - Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos conforme aos procesos de comprensión, apropiación e oralidade implicados. - Creación de textos partindo da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).

UD	Título da UD	Duración
9	Creando mundos.	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.6 - Explicar e argumentar, coa axuda de pautas e modelos, a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	O alumnado analizará, en cada avaliación, unha obra literaria completa seleccionada pola profesora, respondendo ás preguntas formuladas sobre a súa forma, contido e contexto. Para iso recibirá explicacións previas sobre ela.	PE	70
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	O alumnado creará textos breves con intención literaria, partindo de lecturas e explicacións. Deberán demostrar imaxinación, sentido da estética, expresividade e corrección e ser orixinais, non copiados, respectando a ética e a propiedade intelectual.		
CA3.4 - Incorporar procedementos básicos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, mostrando precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	O alumnado aplicará ós seus textos creativos coñecementos lingüísticos para lograr que sexan coherentes, cohesionados e correctos, tanto en aspectos gramaticais como ortográficos	TI	30
CA4.7 - Establecer de maneira guiada vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do alumnado na lectura.	O alumnado relacionará textos literarios seleccionados con outras artes (tendo en conta a súa temática e técnicas.) Tamén os asociará a manifestacións culturais e históricas, en función dos seus temas, tópicos, valores, e aspectos estéticos.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Mecanismos de cohesión. Emprego de conectores textuais temporais, explicativos, de orde e de contraste. Mecanismos de referencia interna gramaticais (substitucións pronominais e adverbiais) e léxicos (repeticións, sinónimos, campos semánticos, hiperónimos e elipses).

Contidos

- Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.
- Utilización dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de xeito progresivamente autónomo a partir dunha preselección de textos variados que inclúan obras de autoras e autores e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura.
 - Toma de conciencia progresiva dos propios gustos e identidade lectora.
 - Participación activa en actos culturais vinculados co circuíto literario e lector.
- Mobilización da experiencia persoal e lectora como forma de establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura xuvenil contemporánea e do patrimonio literario universal, inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
 - Relación entre os elementos constitutivos do xénero literario e a construción do sentido da obra. Análise básica do valor dos recursos expresivos e dos seus efectos na recepción.
 - Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do universo literario feminino.
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos conforme aos procesos de comprensión, apropiación e oralidade implicados.
- Creación de textos partindo da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).

4.1. Concrecións metodolóxicas

A intervención educativa en Lingua Castelá e Literatura debe desenvolver de xeito gradual e progresivo as aprendizaxes que faciliten ao alumnado a consecución dos obxectivos da materia e da etapa, así como unha axeitada adquisición das competencias clave. Este enfoque metodolóxico require partir, polo tanto, do nivel competencial previo do alumnado para acadar unha aprendizaxe significativa, eficaz, funcional e aplicable á realidade máis próxima dos/as estudantes. Trátase, pois, de deseñar unha metodoloxía activa, baseada fundamentalmente na dimensión investigadora do alumnado e na toma de decisións responsables, asentadas no pensamento crítico e reflexivo, a través da elaboración de actividades que precisen dun proceso de descubrimento e análise progresivamente autónomos, así como do razoamento e resolución lóxica de problemas. De aí a importancia de empregar métodos diferenciados para dar acollida e resposta aos diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado, favorecendo e fomentando a capacidade de aprender por si mesmos. Atenderase, polo tanto, á diversidade a través de propostas individualizadas en función das necesidades detectadas: aplicación de adaptacións curriculares significativas, dinámicas de reforzo educativo dentro e fóra da aula ordinaria, agrupamentos flexibles, actividades específicas para abordar as destrezas nas que se observen maiores dificultades (comprensión e expresión oral e escrita, comunicación, reflexión lingüística, educación literaria, resolución de problemas, razoamento lóxico, desenvolvemento do pensamento abstracto...).

Para que esta metodoloxía acade a efectividade desexada, é imprescindible outorgarlle un carácter interdisciplinar, relacionando a materia de Lingua Castelá e Literatura con outras disciplinas do currículo, traballando de maneira conxunta as competencias clave e dotando ao alumnado da capacidade lingüística que lle permita amosar, relacionar e extrapolar de forma coherente, cohesionada e adecuada os coñecementos adquiridos noutras materias. A colaboración transversal cos departamentos lingüísticos dos centros, co Equipo de Dinamización da Lingua Galega e coa Biblioteca Escolar constituirá un apoio importante para mellorar a asimilación de capacidades e coñecementos sobre a comunicación. Todos eles, de xeito coordinado, deberán contribuír a mellorar os procesos de produción e recepción oral, escrita e multimodal, así como a alfabetización informacional. As accións concretas favorecen a creación e organización de proxectos colaborativos e significativos para o alumnado. Neste sentido, o deseño de tarefas cooperativas basearase en contextos auténticos e recoñecibles que teñan en conta as vivencias particulares do alumnado, potenciando que cada estudante, dentro do grupo, dispoña dos tempos e espazos necesarios para o

recoñecemento da súa valía persoal e da súa capacidade para contribuír a desenvolver a actividade, reforzando así a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade.

Estes principios metodolóxicos han de aplicarse arredor de contidos concretos, polo que convén definir o seu campo de actuación en conexión coas actividades máis relevantes da materia de Lingua Castelá e Literatura, relacionadas cos seus bloques de contido: As linguas e os seus falantes, Comunicación, Educación literaria e Reflexión sobre a lingua. Polo tanto, plantexarase o traballo na aula a partir das seguintes concrecións metodolóxicas:

1) Deseño de actividades a partir de textos extraídos do ámbito persoal, social e académico do alumnado. Estas tarefas, diversificadas e organizadas por niveis de dificultade, permitirán o traballo competencial e favorecerán o desenvolvemento do pensamento crítico e creativo.

2) Distribución flexible dos espazos, sempre que sexa posible, propiciando o traballo colaborativo a través de distintos tipos de agrupamentos. Así, o gran grupo é axeitado para a posta en común e corrección de tarefas, a identificación dos coñecementos previos do alumnado á hora de iniciar unha nova unidade didáctica, a revisión e síntese final, os debates, a realización de exposicións orais ou multimedia ou o visionado de recursos audiovisuais. Os pequenos grupos son idóneos para o desenvolvemento de proxectos de investigación. Pola súa parte, o traballo por parellas enriquece as exposicións orais e as actividades de creación literaria. Finalmente, as actividades individuais son aplicables ás probas escritas, ás actividades de reforzo ou á lectura interior.

3) Emprego de estratexias para a comprensión e a recomendación lectora:

-Lectura compartida de textos propios do ámbito persoal, social e académico para procurar a interacción entre iguais, posto que todo o alumnado participará na lectura en voz alta dos fragmentos escollidos, a escoita activa, a comprensión oral e a explicación e argumentación arredor da interpretación dos mesmos.

-Lectura de textos adscritos aos distintos xéneros discursivos para captar a información esencial, realizar as inferencias necesarias para a súa correcta comprensión, recoñecer a idea principal e as secundarias, identificar a súa estrutura e interpretar os fragmentos propostos tendo en conta as súas características formais e temáticas.

-Lectura dixital (e-book, blogues, foros, wikis, textos procedentes das redes sociais), para o desenvolvemento dunha competencia lectora parcialmente diferente á empregada na comprensión e análise dos textos impresos. No caso dos xéneros dixitais, é necesaria a correcta observación e interpretación do hipertexto para assimilar completamente a multiplicidade de significados do fragmento base, e tamén a análise das fiabilidade e a corrección lingüística presentes neles.

-Lectura comprensiva e expresiva de textos pertencentes aos distintos xéneros literarios (lectura compartida, recitado de poemas, dramatización de textos dialogados), arredor de temas próximos á realidade e aos gustos do alumnado, acompañados de estratexias de comprensión lectora, como a aclaración dos propósitos de lectura, a activación dos coñecementos previos dos estudantes, a atención aos contidos principais do texto e a formulación de predicións de lectura.

-Realización dun obradoiro de lectura e escritura creativa na aula para o desenvolvemento de actividades que vinculen as obras lidas con certos aspectos de actualidade, outros textos e manifestacións artísticas e culturais. A partir da lectura das obras seleccionadas, deseñaranse catálogos ou menús literarios, produtos multimedia nas que se condensen as reflexións e conclusións de lectura e coloquios literarios.

-Análise de obras de lectura completas, traballadas en clase e na casa.

4) Utilización de recursos para mellorar a oralidade a través de actividades contextualizadas en situacións reais e próximas ao alumnado, mediante o emprego de audios, vídeos e recreación de conversas veraces que poidan producirse na contorna dos estudantes. Proporase, así, unha ampla variedade de situacións comunicativas espontáneas e planificadas e de contextos formais e informais, co fin de abordar desde un punto de vista eminentemente práctico os distintos rexistros, elementos e principios da comunicación.

5) Creación de textos escritos con diversas finalidades (narrar, describir, informar, expoñer, argumentar...), pertencentes aos ámbitos persoal, social e académico, seguindo as distintas fases da construción textual: a planificación das ideas a través dun borrador, determinando o propósito comunicativo e o destinatario; a redacción; a revisión e a edición final, incidindo na corrección formal (puntuación, ortografía, estruturas gramaticais, ampliación de vocabulario e presentación).

6) Elaboración de resumos, esquemas, sínteses e mapas conceptuais a partir de textos orais e escritos para fomentar no alumnado a conciencia da propia comprensión textual.

7) Exercitación de comentarios e actividades de comprensión de textos escritos e multimodais literarios e non literarios a través de tarefas secuenciadas e guiadas referidas á forma e ao contido dos fragmentos propostos.

8) Creación de textos con intención literaria a partir de modelos dados.

9) Emprego de dicionarios impresos e dixitais, propiciando o seu uso como unha forma de ampliar o caudal léxico do alumnado e resolver as súas dúbidas lingüísticas e morfosintácticas. Realizaranse, ademais, actividades para a composición e deseño de glosarios temáticos.

10) Manexo dos recursos propios das Tecnoloxías da Información e a Comunicación para a procura de datos, a

realización de traballos multimedia, a consulta da prensa dixital e a creación de espazos virtuais con material didáctico integrado.

11) Utilización dos fondos, servizos e recursos da Biblioteca escolar como espazo creativo de aprendizaxe e construción de novos coñecementos a través da consulta de libros, dicionarios, xornais, materiais audiovisuais, potenciando tamén a lectura autónoma para a creación dunha identidade lectora sólida e definida, fundamentada no enriquecemento cultural e a interrelación entre as distintas áreas do saber.

12) Realización dun obradoiro de lectura e escritura creativa na aula para o desenvolvemento de actividades que vinculen as obras lidas con certos aspectos de actualidade, outros textos e manifestacións artísticas e culturais. Tamén a elaboración, pevia explicación das técnicas literarias correspondentes, de contos, micropoemas e microrrelatos.

13) Lectura individual dunha obra literaria completa seleccionada pola profesora, na que primará a calidade literaria e buscará espertar o interese do alumnado polas lecturas de calidade. O alumnado recibirá a axuda necesaria para a súa comprensión, e fará unha proba, deseñada pola profesora, para demostrala. As obras propostas son:

- El camino --- Miguel Delibes

- Un viejo que leía novelas de amor --- Luis Sepúlveda

- El crimen de Sir Arthur Neville y otras obras. --- Óscar Wilde

- Selección de contos de varios autores e autoras feita pola profesora, en base á súa calidade literaria.

Algún dos libros de lectura obrigatorios, de 2º de ESO, podería ser cambiado, por decisión da profesora, se fora necesario, para adaptarse á disponibilidade de tempo, ou ó nivel de comprensión lectora do alumnado.

14) Conexión con outras artes mediante: o visionado de vídeos, películas, imaxes relacionadas coas artes plásticas, presentacións, audición de música, asistencia ao teatro...

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Documentos e recursos elaborados ou facilitados polo docente: fotocopias, cuestionarios dixitais, exercicios, probas escritas, presentacións por ordenador...
Escolma de textos variados orais, escritos e multimodais en diversos formatos e soportes.
Selección de fragmentos e/ou obras de lectura obrigatorias e voluntarias coas súas correspondentes aclaracións de lectura.
Boletíns con actividades de reforzo, ampliación e recuperación.
Actividades interactivas, animacións, vídeos e espazos dixitais para a construción de novas aprendizaxes.
Recursos e aplicacións informáticas e multimedia.
Materiais de investigación e consulta.
Emprego do debate como ferramenta que estimula o seu interese e a súa capacidade para reflexionar, relacionar, consolidar coñecementos, respectar opinións e extraer conclusións.

A selección dos materiais docentes que integran a programación didáctica da materia de Lingua Castelá e Literatura debe adaptarse ao modelo de intervención educativa proposto. Neste sentido, ha de dar resposta á adecuación ao contexto do centro, á correspondencia cos obxectivos trazados, á coherencia cos contidos e temas transversais estudados e o seu grao de adquisición e dificultade e aos criterios de avaliación definidos para cada curso. Ademais, debe abarcar unha grande variedade de actividades individuais e grupais que poñan en práctica os conceptos e procedementos estudados e aborden axeitadamente a atención á diversidade na aula. Finalmente, todos os recursos utilizados han de presentar unha claridade expositiva que favoreza a inmediata comprensión oral e escrita do alumnado.

Así pois, a proposta metodolóxica para a materia de Lingua Castelá e Literatura supón, ademais dos materiais teóricos necesarios para o desenvolvemento de cada unidade didáctica, o emprego dunha grande variedade de textos orais, escritos e multimodais procedentes de diversas tipoloxías e situacións comunicativas para a súa análise e comentario.

O achegamento do alumnado á realidade na que vive a través da interpretación textual outorga á materia unha dimensión funcional innegable. Por iso, convén traballar tamén con discursos extraídos dos xéneros xornalísticos, que aproximen aos estudantes á comprensión de temas de actualidade e lles permitan ser críticos co contexto que os rodea.

A escolma de fragmentos e obras de lectura obrigatorias e voluntarias, como obxecto de observación, reflexión e crítica, pretende favorecer o hábito lector do alumnado, partindo de textos próximos aos seus intereses e expectativas para ir achegándoos progresivamente á literatura clásica.

O emprego de fichas de traballo, actividades interactivas, animacións, vídeos e aplicacións multimedia permiten o reforzo, consolidación e afondamento das aprendizaxes adquiridas, a escoita activa, a empatía e o debate a través de tarefas competenciais próximas á realidade do alumnado. Favorece tamén a investigación sobre temas de actualidade e problemas reais e a activación de estratexias e mecanismos de comprensión lectora a partir de textos literarios e non literarios, posto que implica a procura de información, a interpretación e relación dos datos obtidos e a reflexión sobre o contido e a forma.

O visionado de material cinematográfico e audiovisual sentará as bases do coloquio posterior e servirá para afondar nos contidos abordados en cada unidade, ademais de propiciar o traballo investigador, grupal e por proxectos proposto nalgunha das unidades didácticas da materia.

O emprego das TIC constitúe un recurso ineludible, pois actúa como ferramenta fundamental para a obtención de información, a súa transformación en coñecemento propio e a difusión dos resultados de proxectos e traballos de investigación. Neste sentido, recoméndanse, entre outros, os seguintes materiais de consulta:

Diccionario da Real Academia Española: www.rae.es

Diccionario Panhispánico de Dúbdas: www.rae.es/dpd

Medios de comunicación: <https://www.prensaescrita.com/prensadigital.php>

Compilación da obra lírica dos poetas máis relevantes en lingua castelá: www.los-poetas.com

Espazo para a creación poética propia, a confección de libros virtuais, a compilación lírica e o comentario de textos de outros autores: www.poemas-del-alma.com

Ampla colección de audio e videopoemas: www.palabravirtual.com

Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes: <http://cervantesvirtual.com>

Testeando. Xogos de preguntas e respostas de opcións distribuídos por niveis educativos: <https://www.testeando.es/>

Portal de recursos educativos Leer.es: <https://leer.es/>

Prácticas de lectura intensiva e comprensión lectora: <http://www.xtec.cat/~jgenover/complex.htm>

Biblioteca dixital con máis de catro mil títulos de Literatura clásica e contemporánea en castelán: <http://eleo.mecd.gob.es/opac/?locale=es#indice>

Plataforma educativa para traballar a comprensión lectora: <https://www.intralineas.com/>

Materiales de Lengua y Literatura: <http://www.materialesdelengua.org/>

Aula de Letras: http://www.auladeletras.net/Aula_de_Letras/Inicio/Inicio.html

Morderse la lengua: https://cvc.cervantes.es/actcult/morderse_lengua/default.htm

Analizador morfosintáctico do Ministerio de Educación: <https://intef.es/?enlace=1&prev=2>

Ejercicios interactivos para traballar o léxico: <http://www.xtec.cat/~jgenover/lexico.htm>

Actividades interactivas sobre sintaxe: <http://www.xtec.cat/~jgenover/sinta.htm>

Actividades interactivas sobre ortografía, lingua e diversidade: <http://www.xtec.cat/~jgenover/miscel.html>

Página web do ITE (Instituto Nacional de Tecnoloxías Educativas: <https://intef.es/recursos-educativos/recursos-para-el-aprendizaje-en-linea/>

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A principio de curso, haberá unha proba escrita, en papel ou formato dixital, que recabará datos para a avaliación inicial. A proba constará de exercicios variados de repaso sobre aspectos vistos en cursos anteriores. Tamén haberá algunha proba de lectura expresiva para comprobar as capacidades na mecánica de lectura e nas estratexias básicas da lingua oral.

A isto uniranse as observacións da profesora, en relación ó traballo e actitude do alumnado, nas primeiras semanas de clase.

Os resultados obtidos para a avaliación inicial serán informativos, non contarán na nota final da materia.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	3	15	15	10	10	15	5	15	12	100
Proba escrita	70	70	75	70	40	70	65	70	70	68
Táboa de indicadores	30	30	25	30	60	30	35	30	30	32

Criterios de cualificación:

A información da avaliación farase en tres partes ó longo do curso, coincidindo coas avaliacións oficiais. Haberá ademais unha avaliación final.

En cada avaliación haberá polo menos, dous exames ou probas escritas, centrados en aspectos de lingua e aspectos de literatura, elaborados de acordo cos criterios correspondentes, probas que contarán un 75% da nota. Tamén haberá unha proba sobre unha obra literaria seleccionada pola profesora, que contará un 10%. O outro 15% da nota será avaliado a partir de varias cousas: exercicios, tanto orais (exposicións, debates, discursos, respostas a preguntas en clase, lectura expresiva e lectura dramatizada...) como escritos, en diversos formatos: follas de exercicios, cuestionarios e exercicios por EDIXGAL, traballos sobre textos, participación en proxectos centrados na elaboración de textos creativos ou en aspectos de investigación e análise textual, relacionados coa literatura, que poden ademais conectar con outras materias e artes.

Esta ponderación baséase nas porcentaxes establecidas no conxunto das respectivas unidades didácticas de cada trimestre.

(Se por cuestións de tempo ou por outras razóns, non poidesen facerse todos os exercicios previstos ou algún proxecto plantexado, un 5% desa nota de exercicios pasaría a sumarse á proba do libro de lectura, que contaría entón un 15%, e a dos exercicios, nese caso, contaría un 10%)

Por tanto, en cada avaliación, como dixemos, ponderaranse tres variables

- Probas escritas, que contarán un 75% da nota da avaliación.
- Traballos en clase, segundo táboas de indicadores: exercicios individuais tanto orais como escritos, feitos en clase e na casa, cuestionarios, exercicios grupais, con adecuación ás normas de cortesía lingüística, elaboración de proxectos e exposicións, elaboración de textos creativos... Isto contará un 15% da nota.
- Proba escrita sobre un libro de lectura seleccionada pola profesora e lido en cada avaliación. Contará un 10% da nota.

Queremos aclarar que, a diferenza do que quizais suceda noutras materias, nesta, hai aspectos que poden secuenciarse e moitos outros que son dificilmente individualizables á hora de ser avaliados. Así por exemplo, cando avaliamos a comprensión e expresión escrita do alumnado con respecto a textos literarios, temos en conta a súa habilidade de análise literaria, a súa aplicación á practica de aspectos teóricos e a súa capacidade de redacción, pero tamén entran na avaliación aspectos relacionados coa ortografía, o léxico e a gramática que necesita empregar nesa redacción, e que son criterios de lingua. Do mesmo xeito, en certas preguntas teóricas sobre cuestións de lingua, estamos avaliando tamén a capacidade para redactar con claridade, a expresividade e o sentido da estética, aspectos que conectan coa literatura.

CONDICIÓNES NECESARIAS PARA APROBAR CADA AVALIACIÓN (1ª, 2ª e 3ª)

A) A nota total obterase de acordo coas porcentaxes xa establecidas (75% exames, 10% lecturas, 15% exercicios e traballos)

B) Para lograr o aprobado, a nota resultante desa porcentaxe, obtida polo alumno ou alumna en cada avaliación, deberá ser igual ou superior a 5 (non se aprobará con notas inferiores.)

- Os exercicios, traballos, lecturas e proxectos formarán parte da nota, pero non substituirán ós exames ou probas escritas.

-Teranse en conta, ademais, para cualificalos, a corrección dos exercicios, o desenvolvemento deles amosado polo

alumno/a e a entrega ou realización dentro do prazo solicitado, prazo de obrigado cumprimento. Isto valerá tanto para os exercicios e traballos feitos en clase como para os que deberán facer na casa.

- No caso de que a nota resultante das porcentaxes teña decimais, en calquera das tres avaliacións (1ª, 2ª ou 3ª), non se fará redondeo á nota superior, nin para presentala, nin para cálculos ou medias.

- Se un alumno/a non se presenta a un ou varios exames da avaliación, terá a obriga de facelos posteriormente para acadar a correspondente porcentaxe da nota. Dado que o alumno/a non se presentou na data fixada, o profesorado decidirá como será o correspondente exame e tamén a data e o momento no que se fará, sen necesidade de avisar con días de antelación.

- Os alumnos e alumnas que suspendan unha ou varias avaliacións, terán, no curso, a posibilidade de facer unha proba escrita presencial (exame) para recuperalas, probas que incluírán criterios de lingua e de literatura. A data fixaraa o profesorado da materia, avisando en clase ó alumnado implicado con antelación. Para aprobar deberán obter unha nota igual ou superior a 5.

A AVALIACIÓN FINAL :

De acordo coa última actualización da normativa, a sesión da terceira avaliación de cada grupo coincidirá no tempo coa sesión de avaliación final do mesmo, e serán no mes de xuño.

Para aprobar a materia na avaliación final, deberán cumprirse estas dúas condicións:

1. En cada unha das tres avaliacións a nota debe ser igual ou superior a 5. (Non valerá unha nota inferior, e, en caso de suspenso, haberá oportunidade de recuperación durante o curso.)

2. A nota da avaliación final será a media aritmética das tres avaliacións. Para obter o aprobado esa media terá que ser igual ou superior a 5 (non valerá unha nota inferior)

- O alumnado que non aprobe unha ou varias avaliacións, e ó que a media delas non lle dea unha nota igual ou superior a 5, deberá recuperalas, cos exames correspondentes, antes da avaliación final, para poder aprobala. Os exames, centraranse nos criterios básicos do curso, de lingua e de literatura, traballados nas avaliacións. Estarán valorados sobre 10 puntos, e o aprobado, esixirá obter unha cualificación igual ou superior a 5. En caso de aprobalas, as notas desas recuperacións pasarán a formar parte da media para a avaliación final.

En caso de suspender unha ou varias avaliacións, ou de non aprobar coa media das tres avaliacións, deberá presentarse a un exame final, nas condicións que expoñemos agora e que figuran tamén nos criterios de recuperación:

- O alumnado que non aprobe as correspondentes recuperacións das avaliacións, ou non obteña, na media aritmética das tres avaliacións, unha puntuación igual ou superior a 5, para aprobar na avaliación final, terá que presentarse a un exame final da materia, centrado nos criterios básicos de lingua e literatura, traballados ó longo do curso. O exame cualificarase nun máximo de 10 puntos, e o aprobado esixirá unha cualificación igual ou superior a 5.

- En caso de que o alumno ou alumna teña que facer o exame final, por non ter aprobado unha ou varias avaliacións, ou porque a media delas non lle deu unha nota igual ou superior a 5, a nota da avaliación final poderá ser, ou ben a media das tres avaliacións ou ben a nota dese exame final, elixindo entre ambas posibilidades a que máis favoreza ó alumno alumna.

Criterios de recuperación:

- O alumnado que non aprobe unha ou varias avaliacións, ou ó que a media delas non lle dea unha nota igual ou superior a 5, deberá recuperalas, cos exames correspondentes, antes da avaliación final, para poder aprobala. Os exames, centraranse nos criterios básicos do curso, de lingua e de literatura, traballados en cada avaliación. Estarán valorados sobre 10 puntos, e o aprobado, esixirá obter unha cualificación igual ou superior a 5. En caso de aprobalas, as notas desas recuperacións pasarán a formar parte da media para a avaliación final.

- O alumnado que non aprobe as correspondentes recuperacións das avaliacións, ou non obteña, na media aritmética das tres avaliacións, unha puntuación igual ou superior a 5, para aprobar na avaliación final, terá que presentarse a un exame final da materia, centrado nos criterios básicos de lingua e literatura, traballados ó longo do curso. O exame cualificarase nun máximo de 10 puntos, e o aprobado esixirá unha cualificación igual ou superior a 5.

- En caso de que o alumno ou alumna teña que facer o exame final, por non ter aprobado unha ou varias avaliacións, ou porque a media delas non lle deu unha nota igual ou superior a 5, a nota da avaliación final poderá ser a media das tres avaliacións ou a nota dese exame final, elixindo entre ambas posibilidades a que máis favoreza ó alumno alumna.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

O profesorado do nivel en curso fará o seguimento do alumnado que deba recuperar a materia pendente, informando da nota obtida en cada avaliación.

O alumnado coa materia pendente que queira resolver dúbidas relacionadas con ela e cos exercicios solicitados, terá a oportunidade de facelo, voluntariamente, un recreo á semana, no día marcado pola profesora, avisándoa con antelación. Se por diversos motivos (exames, actividades, baixa...) algunha semana isto non se poidera facer, resolveríase, se o alumno ou alumna o pedise, posteriormente. Tamén facemos constar que parte dos criterios de lingua e literatura se repiten e van ampliando nos distintos cursos, por tanto, no curso no que estea o alumno, con frecuencia haberá explicacións e exercicios de repaso para todo o grupo, que axudarán tamén ó alumnado na materia pendente.

A NOTA DE CADA AVALIACIÓN (1ª, 2ª e 3ª) :

Contéplase para a avaliación da pendente de cursos anteriores, un proceso de recuperación da materia mediante dous mecanismos combinados:

- A realización e entrega obrigatoria por parte do alumno ou alumna, do total dun conxunto de exercicios e actividades en distintos formatos (follas, cuestionario...) que versan sobre os contidos e criterios básicos traballados no curso do que se ten a materia pendente, no seu grado mínimo de superación establecido. Tamén pode incluírse, entre eles, algunha actividade ou proba relativa a obras de lectura. Aportarán á nota de cada avaliación un total do 20%.

As actividades deberán ser realizadas correctamente, algunhas en casa (10% da nota) e outras no centro (10% da nota), segundo determine a profesora, e entregadas ó profesor/a. Ese material será entregado en tandas, en cada avaliación, cumprindo os prazos establecidos pola profesora para que poida avalialo. Eses exercicios, para que sexan avaliados e aporten a nota correspondente, deberán ser entregados de acordo cos métodos, e dentro dos prazos establecidos polo profesor/a.

- O outro 80% da nota final procederá da obtida nunha proba escrita, baseada nos criterios básicos do curso que ten pendente, cualificada ata un máximo de 10 puntos.

(No caso de que algún alumno ou alumna tivese ACI no curso coa materia pendente, a proba escrita terá a adaptación correspondente)

- Para aprobar a materia pendente, en cada avaliación, tendo en conta as porcentaxes citadas (20% exercicios e lecturas, 80% proba escrita) a nota deberá ser igual ou superior a 5.

A NOTA DA AVALIACIÓN FINAL

- A nota da avaliación final será a media aritmética das tres avaliacións (1ª, 2ª e 3ª), o aprobado esixirá como resultante desa media, unha nota igual ou superior a 5.

- No caso de non superar a materia, coa media das tres avaliacións (que combinan exercicios e proba escrita nas porcentaxes mencionadas) o alumno ou alumna deberá presentarse a un exame final, feito antes da avaliación final, que contará o 100% da nota. Ese exame será unha proba escrita e presencial cualificada ata un máximo 10 puntos. Esta proba, deberá responder aos contidos e criterios do curso correspondente, no seu grado básico, e incluírá aspectos de lingua e literatura. Para aprobar, deberá obter nela unha cualificación igual ou superior a 5.

6. Medidas de atención á diversidade

As aulas reflicten a diversidade da sociedade na que vivimos. O recoñecemento da diversidade do alumnado constitúe un principio fundamental que debe rexer toda acción educativa. Unha das finalidades da educación é asegurar a igualdade de oportunidades de todos os alumnos e alumnas poñendo os medios para evitar, dentro do posible, o fracaso escolar e o risco de abandono do sistema educativo.

A atención á diversidade enténdese como o conxunto de actuacións educativas dirixidas a dar resposta ás diferentes capacidades, motivacións e intereses, ritmos e estilos de aprendizaxe e situacións persoais do alumnado. Estas medidas oriéntanse a acadar os obxectivos e as competencias establecidas para a ESO e réxense polos principios de equidade, calidade e igualdade de oportunidades, non discriminación, integración, accesibilidade e cooperación da comunidade educativa.

As medidas de atención á diversidade deben atender ao principio de inclusión educativa. Isto supón recoñecer a lexitimidade das diferenzas de todas os individuos, asumíndoas como un valor que enriquece o contexto educativo. Este principio establece que todos os/as estudantes, sexa cal sexa a súa condición persoal, dispoñan na súa contorna

educativa das condicións necesarias de acceso a unha formación integral e outorgue experiencias de aprendizaxe significativas para todos e todas.

Neste sentido, faise preciso establecer medidas, metodoloxías e compoñentes que permitan ao profesorado abordar con garantías a diversidade das súas aulas. O plan de atención concretarase nos seguintes elementos:

- Combinación de metodoloxías e fíos condutores das unidades didácticas, vinculados ao desenvolvemento emocional do alumnado e á súa integración no grupo. Uso de métodos diferenciados, dentro do posible, que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado e favorezan a capacidade de aprender por si mesmos.

- Diversidade de agrupamentos e tarefas propostos, articulación de itinerarios diferenciados e combinación de linguaxes e soportes orientados a satisfacer as esixencias de aprendizaxe de cada alumno ou alumna e a permitir o seu desenvolvemento individual.

- Deseño de medidas específicas de reforzo e ampliación destinadas a mellorar as posibilidades de alcanzar os obxectivos da etapa.

- Realización de algúns proxectos significativos para o alumnado. O deseño de tarefas e proxectos de traballo deben basearse, naquelas unidades didácticas que o permitan, en contextos recoñecibles para resultar significativos e deben ter en conta o contexto e as vivencias do alumnado. Alén diso, o traballo colaborativo debe potenciar que cada adolescente teña os seus tempos e os seus espazos de protagonismo e o recoñecemento da súa valía persoal e da súa capacidade de contribuír a desenvolver a actividade, reforzando, así a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade.

- O traballo cooperativo, coa proposta de tarefas nas que o alumnado debe regular a súa conduta, a súa expresión e a súa capacidade para relacionarse cos demais. A través do diálogo e da interacción entre o alumnado, contribuírase a desenvolver a capacidade de participar activamente nun equipo, a reflexión sobre as propias ideas, o respecto crítico a outros puntos de vista, o recoñecemento dos propios valores e limitacións, a adaptación ás necesidades colectivas, a asunción de responsabilidades e o respecto ás normas acordadas.

- A resolución de problemas e conflitos en colaboración e a toma de decisións baseadas en xuízos morais, coa fin de contribuír á adquisición das competencias necesarias para seguir os procesos de pensamento, utilizar o razoamento e analizar criticamente os problemas sociais e históricos.

- A gradación da aprendizaxe. O desenvolvemento das capacidades e dos contidos deberá facerse dun xeito gradual e progresivo, de maneira que se vaian adquirindo habilidades máis complexas que propicien a aprendizaxe individual e autónoma. A gradación entre cursos non se establece principalmente en 2º mediante a distribución diferenciada de contidos, senón en función da diferente complexidade dos textos e exercicios, das habilidades de comprensión ou expresión requiridas, da metalinguaxe necesaria para a reflexión sobre os usos ou do grao de autonomía do alumnado.

A resposta educativa á diversidade, entendemos que ten como eixo fundamental o principio da individualización da ensinanza. O tratamento e a atención á diversidade realizámola pedagoxicamente desde a proposta didáctica dos tipos de actividades. Consideramos que o elemento do currículo que mellor materializa este tratamento é o correspondente ós distintos tipos de actividades. Considerámolas necesarias para espertar motivacións e intereses, constituíndo un medio excelente na nosa intervención didáctica mediante as correspondentes estratexias de aprendizaxe que propomos. Distinguiremos os seguintes tipos:

a) Iniciais ou diagnósticas, que se usan para determinar os coñecementos previos do alumno e da alumna. Son interesantes para establecer a ponte didáctica entre o que coñecen, o que lembran e o que queremos que saiban, dominen e sexan capaces de aplicar, para alcanzar un aprendizaxe significativo e funcional. Realizaremos probas a principio de curso, no mes de setembro. Haberá unha reunión de todo o profesorado en outubro para a avaliación inicial do alumnado dos catro cursos.

b) Actividades de reforzo inmediato, concretan e relacionan os diversos contidos. Consolidan os coñecementos básicos que pretendemos alcancen nosos alumnos e alumnas, manexando reiteradamente os conceptos e utilizando as definicións operativas dos mesmos. A súa vez, contextualizan os diversos contidos en situacións moi variadas. Presentan ó fío de cada contido.

c) Actividades finais, que avalían de forma diagnóstica e sumativa os criterios que pretendemos que acaden. Tamén serven para atender á diversidade do alumnado e os seus ritmos de aprendizaxe, dentro das distintas pautas posibles nun grupo-clase, e de acordo cós coñecementos e o desenvolvemento psicoevolutivo do alumnado de esta etapa educativa. Propoñemos varias en cada avaliación e incluímos recuperacións en momentos determinados do curso, naqueles casos en que sexan necesarias.

d) Desdobres ou repetición de curso: establécese a creación de desdobres nesta materia para aqueles alumnos que mostren dificultades, co asesoramento do departamento de Orientación. Mantense a programación para o este grupo, centrándose nos contidos e criterios no grao mínimo, e reforzando cuestións básicas en detrimento de aspectos secundarios.

Neste curso contamos con dous grupos de 2º e algúns alumnos que presentan dificultades. Tamén hai alumnado con problemas de atención TDAH, dificultades de lectura e escritura (dislexia), trastorno de aprendizaxe. Tamén hai

algún con ambientes familiares e sociais desfavorecidos. Consensuaranse na avaliación inicial, e aplicaranse no curso, as medidas concretas que sexan necesarias (ACI, ou medidas de reforzo...) para os problemas específicos que se poidan atenuar ou resolver.

Para os alumnos con reforzo, teranse en conta aspectos como a necesidade de máis tempo nalgunhas probas, explicacións extra de aspectos que non entenden, determinada colocación na aula segundo as necesidades, atención ás súas habilidades sociais ou á súa timidez á hora de traballar en grupo, ou dificultade con algún punto concreto da materia.

As adaptacións dos criterios para alumnos con ACI (hai unha alumna que a ten) xa figuran na documentación de ACI correspondente. Completaranse con explicacións específicas para eles en aula, e con exercicios e probas adaptados, segundo corresponda.

O alumnado con materias pendentes (hai catro alumnos/as este curso) terá momentos de repaso de contidos durante as sesións de clase, principalmente na primeira avaliación, e deseñaranse para el actividades relacionadas co curso que ten pendente. Parte dos exercicios deberán facelos e entregalos durante algunha sesión de clase, e outra parte na casa. Incluírase Ademais terán unha proba escrita específica cara final de curso. Todo isto formará parte da avaliación da materia pendente, na porcentaxe especificada no apartado da avaliación. Para o alumnado que permaneza un ano máis no mesmo grupo, haberá un plan específico segundo o consignado na lexislación.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - Prevención e resolución pacífica de conflitos	X				X		X	
ET.2 - Educación para a sustentabilidade e o consumo responsable							X	
ET.3 - Educación cívica e en valores					X		X	
ET.4 - Formación estética			X			X		X
ET.5 - Igualdade entre mulleres e homes			X		X	X	X	X
ET.6 - Respecto mutuo e cooperación entre iguais					X		X	
ET.7 - Liberdade de expresión	X		X		X	X	X	X

	UD 9
ET.1 - Prevención e resolución pacífica de conflitos	
ET.2 - Educación para a sustentabilidade e o consumo responsable	
ET.3 - Educación cívica e en valores	
ET.4 - Formación estética	X
ET.5 - Igualdade entre mulleres e homes	

	UD 9
ET.6 - Respecto mutuo e cooperación entre iguais	
ET.7 - Liberdade de expresión	X

Observacións:

No artigo 18 do Anteproxecto do Decreto polo que se establece a ordenación e o currículo da educación secundaria obrigatoria na Comunidade Autónoma de Galicia establécese que, sen prexuízo do seu tratamento específico nalgunhas das materias da etapa, a comprensión de lectura, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, a competencia dixital, o emprendemento social e empresarial, o fomento do espírito crítico e científico, a educación emocional e en valores, a igualdade de xénero e a creatividade traballaranse en todas as materias.

A acción educativa debe fomentar de maneira transversal valores como a igualdade entre homes e mulleres, a non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, a resolución pacífica de conflitos, a educación para a saúde, a formación estética, a educación para a sustentabilidade e o consumo responsable, o respecto mutuo e a cooperación entre iguais. Así mesmo, promoveremos a defensa da liberdade, a igualdade, os dereitos humanos e a paz, e o rexeitamento de calquera tipo de violencia, racismo ou xenofobia.

Evitaremos os comportamentos e os contidos sexistas e os estereotipos que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero. Nese aspecto, traballaremos a visión conscente e crítica contra a cultura patriarcal que a sociedade mantén, e os prexuízos que esta xenera.

Fomentaremos actitudes críticas contra o racismo e a xenofobia.

A materia debe contribuír tamén a incorporar elementos relacionados co desenvolvemento sostible e a protección do medio ambiente, tamén o respecto cara os seres vivos, mediante e as actitudes críticas e activas contra a deforestación e o maltrato animal.

Ademais trataremos aspectos relacionados coas situacións de risco derivadas do uso das TIC e actitudes críticas coa manipulación existente ás veces a través das redes, a publicidade ou os medios de comunicación.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Organización dunha selección de lecturas	Esta é unha actividade idónea para fomentar o gusto pola lectura de textos que non forman parte do currículo escolar. Tamén é unha actividade a través da que podemos fomentar a expresión oral e o debate en clase. Ademais, permite introducir temas transversais como o respecto pola quenda de palabra, a convivencia, o traballo en grupo e a formación estética.	X	X	X
Visita de autores e autoras literarios e tratamento en charlas de temas de actualidade : acosos, sexismo, perigo nas redes...	Esta actividade posibilita que o alumnado coñeza de primeira man os recursos que os autores e autoras utilizan ao elaborar unha obra literaria. Permite que os/as estudantes participen en debates e coñezan as motivacións que levan aos escritores e escritoras a crear obras de arte. Tamén o coñecemento de temas de actualidade		X	X

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Celebración de efemérides como o Día do Libro e o Día das Letras Galegas, Nobel de literatura e Día da poesía	Coa celebración destas datas, o alumnado pode realizar traballos de búsqueda de información de determinados autores e autoras. O profesorado deberá traballar en equipo con compañeiros e compañeiras doutros departamentos, polo tanto é unha actividade ideal para as tarefas cooperativas de xeito interdisciplinar.	X	X	X
Lectura expresiva de textos, lectura dramatizada e gravacións con textos literarios.	Permite mellorar a expresión oral, a perda do medo escénico, a expresividade e a cooperación.		X	X
Asistencia ou conexión con obras de teatro, concertos, e diversas manifestacións artísticas	Esta actividade, conectada con traballo do club de lectura, é idónea para abordar o fomento da lectura e a exposición de contidos realizada entre iguais. Ademais, as recomendacións realizadas polo propio alumnado espertarán máis interese. Tamén fomentará o interese polas distintas artes..	X	X	
Obradoiros de escritura creativa.	Esta proposta desenvolve a creatividade verbal, o sentido da estética e a sensibilidade, ademais de aprender a estruturar os textos e aplicar as súas técnicas.		X	X
Visionado de películas.	Ademais de desenvolver o interese polo cine, permite conectar cine e literatura, ver os aspectos nos que coinciden, como textos narrativos que son, e fomentar a sensibilidade artística. Tentaremos buscar películas relacionadas coas súas lecturas.	X	X	X

Observacións:

A distribución en trimestres dalgunhas das actividades é orientativa e está suxeita a cambios ou á oferta existente. Outras faranse nos tres trimestres.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
Ao comezo de cada unidade, infórmase ao alumnado sobre os obxectivos propostos, as competencias que se van desenvolver, as actividades que se realizarán e os instrumentos e criterios de avaliación.
Ao inicio de cada unidade didáctica, realízase unha introdución sobre o tema e actividades de recoñecemento e activación dos coñecementos previos do alumnado ao respecto.
A planificación e distribución do tempo asignado a cada tarefa é axeitada.
Aplicouse a metodoloxía didáctica establecida na programación.
Realízanse as actividades complementarias programadas.
Empregáronse os materiais e recursos didácticos programados.

Aplicáronse os procedementos e criterios de avaliación establecidos na programación didáctica.
Desenvolvéronse procedementos e actividades de recuperación para o alumnado con algunha avaliación suspensa ou coa materia pendente de cursos anteriores.
Metodoloxía empregada
Ao comezo do desenvolvemento de cada unidade, proporciónase ao alumnado unha explicación, cadro sinóptico ou mapa conceptual do tema para orientalo sobre a evolución do seu proceso de ensino-aprendizaxe.
Os contidos e actividades de cada unidade didáctica parten dos coñecementos previos do alumnado, vinculándose cos seus intereses e necesidades, e favorecen a construción progresivamente autónoma de novas aprendizaxes.
Empregáronse recursos e materiais didácticos variados (impresos, dixitais, audiovisuais, aplicacións informáticas de carácter educativo...)
Aplicáronse estratexias de aprendizaxe como a lectura comprensiva, a procura de información significativa, a planificación do traballo, o desenvolvemento de técnicas de síntese, análise e redacción...
Explicáronse e corrixiéronse na aula as actividades levadas a cabo nas distintas unidades didácticas.
Puxéronse en práctica medidas para estimular o hábito lector.
Utilizáronse diferentes instrumentos de avaliación (probos, traballos individuais e en grupo, exposicións orais, redaccións, proxectos de investigación...)
Medidas de atención á diversidade
Desenvolvéronse as medidas de atención á diversidade necesarias aos alumnos que así o requiren.
Leváronse a cabo medidas de reforzo educativo dirixidas ao alumnado con dificultades de aprendizaxe, propondo novas actividades que faciliten a adquisición dos obxectivos non acadados.
Deséñanse e aplícanse actividades de ampliación e afondamento para o alumnado que acade de maneira significativa os obxectivos propostos.
Clima de traballo na aula
As actividades propostas son variadas en canto á súa tipoloxía e sistema de traballo (individual, por parellas, en pequeno grupo, en gran grupo), favorecendo a adquisición das competencias clave.

Descrición:

A avaliación da práctica docente favorece os procedementos de análise, reflexión e debate arredor da realidade educativa do centro sobre os seguintes aspectos:

- A xestión adecuada do tempo para a planificación do proceso de ensino-aprendizaxe na aula.
- A concreción do currículo, a súa adaptación ao contexto e a organización efectiva dos contidos, actividades e obxectivos propostos.
- A avaliación dos resultados obtidos polo alumnado e a adopción das medidas de mellora adaptadas ás súas necesidades de aprendizaxe.
- A inclusión e atención á diversidade como resposta educativa á totalidade do alumnado para promover a consecución do éxito escolar.
- A construción dun clima de empatía, confianza e convivencia harmónica na aula.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

A programación didáctica da materia de Lingua Castelá e Literatura estará á disposición da comunidade educativa do centro e, ademais, a comezos de curso, proporcionarase ao alumnado un extracto da mesma cos seus puntos esenciais: instrumentos e procedementos de avaliación e sistema de recuperación. O profesorado explicarlle o xeito de avaliación ó alumnado nunha sesión de clase e na aula de lingua e literatura castelá haberá colgadas no taboeiro, fotocopias cos criterios de avaliación. Ademais, as programacións estarán na páxina do centro para que poidan ser consultadas.

Tamén serán informados os alumnos con materias pendentes, nunha reunión, do método de traballo e avaliación, e

terán que entregar unha folia asinada por pais/nais ou titores para demostrar que recibiron esa información. A programación didáctica será obxecto de seguimento e avaliación a través da aplicación PROENS e poderá sufrir as modificacións precisas para adaptarse ás necesidades educativas do alumnado, en beneficio da correcta evolución do proceso de ensino-aprendizaxe e da consecución dos obxectivos establecidos. Aquelas modificacións realmente significativas, debidamente xustificadas, figurarán tamén nas actas das reunións de departamento e, de xeito xeral, nas memorias finais.

A avaliación da programación realizarase a través dos seguintes indicadores de logro:

-A programación didáctica elaborouse de maneira coordinada coa colaboración de todos os integrantes do departamento.

-A programación didáctica específica e completa as decisións adoptadas na concreción curricular fixada no Proxecto Educativo de Centro.

-Os criterios de avaliación establecidos valoran con efectividade a consecución dos obxectivos propostos.

-Os procedementos e instrumentos de avaliación axústanse aos criterios de avaliación indicados.

-As actividades desenvoltas adáptanse á metodoloxía didáctica programada.

-A programación didáctica contempla e manexa con eficacia os recursos e materiais necesarios para favorecer a adquisición dos contidos e obxectivos.

-A programación didáctica organiza axeitadamente os espazos e tempos destinados á realización das actividades previstas.

-A programación didáctica inclúe actividades de reforzo, ampliación e recuperación adecuados ao perfil, características e necesidades do alumnado.

-A programación didáctica é revisada ao longo do curso e inclúense nela as modificacións pactadas e realizadas.

-A programación didáctica adáptase ao contexto escolar do centro educativo.

Así mesmo, realizarase o seguimento das unidades a través da aplicación PROENS, indicando a consecución dos obxectivos e as modificacións que foron necesarias por diversos motivos (problemas de tempo, imprevistos, dificultades con algúns aspectos que esixiron máis explicacións, características específicas do alumnado...)

As propostas de mellora da programación didáctica derivarán da análise da mesma e dos resultados académicos obtidos nas distintas avaliacións e examinados nas reunións de departamento celebradas tras esas avaliacións, cuxo contido quedará reflectido nas actas correspondentes. Ademais, na memoria final, contemplaranse as propostas de mellora, vinculadas á adaptación da metodoloxía, materiais e recursos empregados para favorecer a consecución dos obxectivos establecidos.

9. Outros apartados